

Kalaallit Nunaata EU-mi ilaasortaanissaani suleqatigiissitamik pitsaaqutinik ajoqutinillu nalilersuisussamik pilersitsisoqarnissaa pillugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartuni ilaasortaq, Niels Thomsen, Demokraatit)

Akissuteqaat

(Naalakkersuisut Siulittaasuat, Kuupik Kleist)

1. Siullermeerneqarnera

Inatsisartunut ilaasortaq Niels Thomsen qutsavigissavara aalajangiiffigisassatut siunnersuutimigut nunanik allanik attaveqarnitsinni isiginiagassaq pingaarutilik attormagu, isumaqarpungalu maani sukumiisumik oqallisigineqartariaqartoq.

Kalaallit Nunaat 1985-imili anigami suliassaqarfinni assigiinngitsuni EU-mut isumaqatigiissuteqartarsimavoq - pingaartumik aalisarnej pillugu - ullumikkullu ilinniartitaaneq aamma ilanngunneqarsimalluni. Kalaallit Nunaata EU-mut ullumikkut attaveqarnera ukiut 25 matuma siornatigutulli inuiaqatigiit aningaasarsiornerannut pingaaruteqartigaaq.

Kalaallit Nunaata OLT-imut ilaanermigut EU-mi tunitsivinni akitsuuteqanngitsunik nioqquteqarsinnaavoq. Taassuma saniatigut aalisarnermi ukiumut 120 million kr.-it Kalaallit Nunaata pissarsiarisarpai peqatigiinnissamillu isumaqatigiissutikkut 200 million kr.-it pissarsiarineqarsimallutik. Siunissami Kalaallit Nunaannut pingaarutilimmik suleqatigiissutigineqarsinnaasut allat, tassaasinnaapput Kimberley-mik ingerlatsineq, tassuunatigut qulakkeerneqarsinnaavoq Kalaallit Nunaata diamantinik suliarineqanngitsunik europap tunitsiviinut nioqquteqarnera kiisalu uumasunik nakorsaqarnej - isumaqatigiissutitigut EU-p tunitsiviinut toqqaannartumik nioqquteqarsinnaaneq qulakkeerneqassammat killeqarfitta avataani annerusumik nakkutilliiviginngitsumik. Aamma Kalaallit Nunaata OLT-mut ilaanermigut EU-mi pilersaarutitut ilaasinnaavoq, tassunga ilanngullugu pilersaarutit arfineq aappaat killiliussalik ilisimatusarnerup teknikkikkullu ineriartortitsinerup iluanni.

Taamaattumik EU Kalaallit Nunaannut pingaaruteqarpoq.

Ilaasortanngornissamut apeqqummut tunngatillugu Naalakkersuisut isumaqarput naalagaaffittut inatsisitigut inissisimaffik eqqarsaatigalugu aamma Namminersorlutik Oqartussat eqqunneqarnerata kingorna, ilaasortanngornissaq taamaallaat pisinnaasoq danskit naalagaaffeqatigalugit - Naalakkersuisut Inatsisartullu annertoqisumik suliaqqorsorneqarnerulissapput, politikikkut sulinermi sunniuteqarfigisinnaasat annerulernerannik kinguneqarnaviarnani. Kalaallit Nunaat taamatut ilaasortaassaguni Europaparlamentimi politikkerinik issiatitaqarnissani qulakkeersinnaanngilaa, aamma ministerrådip ataatsimiinnerini Kalaallit Nunaannut tunngassutilinnik oqaluuserinnittoqartillugu peqataatitaqarsinnaanini qulakkeersinnaanngilaa. Akerlianik ukiumut EU'p direktiivii 500-t Inatsisartut malittarisassa atortussanngortinneqarlutillu kalaallisuunngorlugit nutserneqartalissapput.

Taamaattumik Naalakkersuisut isumaqarput EU-mut attaveqarnermi isumaqatigiissutitigut maannakkut atuuttutigut nunatta soqutigisai pitsaanerpaamik qularnaarneqarsimasut. Peqatigisaanillu ukiuni kingullerni malunnartumik EU'p iliuuserisartagai soqutigisatsinnut naapertuukkunnaariartuinnarneri nassuerutigisariaqarpagut. Assersuutigiinnarlugu ukioq manna pisut pingasut taasinnaavakka: arfertassanik agguaassissoqarnerani pisut, puisit amiinik nioqquteqaqqusiunnaarneq EU-milu raajat pillugit akitsuuteqartitsinermi aalajangersakkat allanngortinneqarnissaannut siunnersuut.

Suliat taamaattut Naalakkersuisut naliliinerat malillugu Kalaallit Nunaanni pissutsinik nalinginnaasumik paasisimasaqannginneq ersersinneqartoq ajoraluartumillu EU alliarortillugu tamanna ingatsikkaluttuinnarluni. 1985-imi Kalaallit Nunaata aninerani EF-imut ilaasortaasut quliupput ullumikkullu EU-mut ilaasortaasut 27-iullutik, amerlanerussuteqartullu issittumi pissutsinut atugassarititaasunilluunniit attuumassuteqanngillat. Tassunga peqatigitillugu EU'p akuleriissitsiniarnera aamma ima sunniuteqarpoq EU-mi suliniutit ataqatigiissaarneqarneratigut Kalaallit Nunaata soqutigisaanik Danmarkip iliuuseqarsinnaanera killilerneqaraluttuinnarluni, soorlu IWC-mi arfertassat agguaanniarnaqarnerani takugipput. Tassunga ilanngullugu taaseriaaseq allanngortinneqarpoq nunat ataasiakkaat itigartitsineratigut atortussaajunnaarsitsisinnaanermiit amerlanerussuteqartut aalajangiisussanngortinneqartalernerat, taamaalilluni siunersuutinik itigartitsinissaq ajornarsivoq.

Taamaattumik Naalakkersuisut isumaqarput maannakkorpiaq suleqatigiissitamik EU-mut ilaasortanngornermi iluaqutissanik ajoqutissanillu nalilersuisussamik pilersitsisoqarnani, oqallisissaq manna Namminersorlutik Oqartussat EU-mik nutaamik isumaqatiginninnialernerani piareersaatitit qaqilerneqaruni pitsaanerussasoq. Suliaq tamanna ingerlanneqassaaq Namminersorlutik Oqartussat isumaqatigiissutit tamaasa Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartut iluaqutaassusiinillu nalilersuineranut peqatigitillugu, inernerilu

isumaqatigiissutissat imarisaat kingunissaallu Kalaallit Nunaannut pitsanngoriaatitut atorneqassapput.

Pingaaruteqarpoq manna erseqqissassallugu Kalaallit Nunaat maannakkut siunissamilu EU-mik isumalluuteqassanngimmat. Naalackersuisut EU-mik suleqateqarnerput peqatigitillugu issittumi suleqatigiinneq annertusarusuppaat; nunat avannarliit sanilerisagut minnerunngitsumillu Amerikami avannarlermiittut peqatigalugit. Aamma EU-mut tunngatillugu suleqatigiiffissat atorluarneqarnerunissaat pingaaruteqarpoq. Europakommissionimut Siunnersuisoqatigiinnilu sinniisunut Bruxellesimi 29. aamma 30. oktoberimi isummagut nassuiaatigaakka, naatsorsuutigalugulu nunarsuatta immikkoortuaniiffipput sammineqarnerulissasoq aamma Nunanut avannarlernut Amerikallu avannaanut sanilliulluta namminersulernerput eqqarsaatigalugu siunissami pitsaanerusunik angusaqarsinnaajumaartugut.

Naalackersuisut oqallilluarnissaq qilanaaralugu siunnersuutip itigartitsissutigineqarnissaa inassutigaat.